

FORENING FOR BOGHAANDVÆRK

BERETNING FOR 1944—45

Siden 1. April 1944 er der en Medlemsfremgang paa 300; ved Aaret 1945's Slutning er Tallet 2100 passeret. I Oktober maatte Foreningen lukke for Tilgang indtil 1. Januar 1946, da man ikke var i Stand til at levere Publikationerne for 1945 til nye Medlemmer.

Medlemmerne fordeles over følgende Grupper:

	April 1944	Okt. 1945		
Biblioteksvæsen.....	224	232	+	8
Bogbinderfaget.....	137	159	+	22
Boghandel, Antikvariat.....	358	448	+	90
Bogtrykfaget.....	311	347	+	36
Anden grafisk Virksomhed.....	128	153	+	25
Andre Medlemmer.....	632	747	+	115
	1790	2086	+	296

Odense-Afdelingen har 124 og Aarhus-Afdelingen 105 Medlemmer; fra 1. Januar 1946 begynder en Afdeling i Aalborg med ca. 40 Medlemmer. I Udlandet findes 26 Medlemmer.

Selvom Foreningen i det forløbne Aar ikke udadtil har givet saa mange Livstegn fra sig som i de nærmest foregaaende Aar, saa er der til Gengæld arbejdet saa meget mere intensivt indenfor Bestyrelse og Udvalg.

Et stort og fortjenstfuldt Arbejde er udført af *Komiteen for godt Bogarbejde*. Resultatet af Udvælgelsen, som omfatter Bogproduktionen for Aarene 1942 og 1943, var fremlagt ved Generalforsamlingen d. 20. Juni 1945, hvor Komiteens Formand, Rigsbibliotekar *Svend Dahl*, gav en Oversigt over Arbejdet. I Løbet af den følgende Uge fik Medlemmerne tilsendt en Publikation med Komiteens Redegørelse og en Række Prøver af Materialet. En Del af Bogproducenterne havde uden Omkostning for Foreningen ladet fremstille Prøver af de udvalgte Bøger og saaledes medvirket til, at Foreningens Udgifter til Publikationen kunde holdes indenfor rimelige Grænser.

Udvælgelsen af godt Bogarbejde for 1944 er i Gang og vil blive offentliggjort

sammen med Produktionen for 1945, som er blevet indkaldt. Der sigtes paa at faa hele dette Arbejde tilendebragt først paa Efteraaret 1946, hvorved man haaber at være kommet saa langt, at de følgende Aars Udvælgelser kan ske jævnsides med de øvrige skandinaviske Lande, med hvilke der er Forhandlinger i Gang om Arrangement af fælles Vandreudstillinger af alle fire Landes udvalgte Bøger.

Af den hidtidige Komite har Rigsbibliotekar *Svend Dahl* og Professor *Aksel Jørgensen* set sig nødsaget til at fratræde deres Poster, og disse to Herrer har modtaget en Tak for deres store og kyndige Arbejde. I Stedet har Danmarks Biblioteksforening valgt Bibliotekar *Aage Marcus* og Kunstakademiet Maleren *Svend Hammershøj*. Komiteen har konstitueret sig med Bibliotekar *Aage Marcus* som Formand, Landsretssagfører *Mogens Müllertz* som Næstformand og Bogholder *Gunnar Ipsen* som Sekretær.

Et nyt Udvalg er nedsat indenfor Foreningen og har begyndt et Arbejde, der i sit Formaal løber parallelt med Komiteen for godt Bogarbejde. Det er *Bogtype-Udvalget*. Officielt er det en praktisk Følge af Møderne den 15. Oktober og 3. December 1944, hvor den jævne danske Bog blev kritiseret stærkt. I Realiteten er det et aarelangt Ønske, der under Pres af disse Begivenheder er kommet hurtigere til Verden end beregnet. Oprindeligt havde det været Tanken at afvente Virkningerne af den nye Form for Udvælgelsen af godt Bogarbejde og først da at undersøge Livsbetingelserne for et nyt Udvalg. Men det har vist sig, at Meningerne er stærkt delte om det gode og det mindre gode og maaske ogsaa om det helt slette Bogarbejde. Hvor man tidligere havde al mulig Grund til at haabe, at Udvælgelsen af godt Bogarbejde alene vilde kunne føre til en Højnelse af Kvaliteten ogsaa for den jævne Bog, er man nu tilbøjelig til at mene, at der maa gøres en særlig Indsats for denne store Boggruppe. Naar Komiteen for godt Bogarbejde udelukkende beskæftiger sig med en Vurdering af den færdige Bog, er det Bogtype-Udvalgets Opgave at udarbejde Prøver paa Papirformater, Typografi og anden teknisk Udformning samt at være vejledende med Hensyn til Indbinding. Grundlæggende for dette Arbejde skulde være den bedst mulige Udnyttelse af Materialer og tekniske Midler, idet der dog samtidig tilstræbes en god og formaalstjenlig Kvalitet. Arbejdet skulde resultere i en Række Prøver, der tilstilles Bogproducenterne til Vejledning i det daglige Arbejde. Foreningen har formaaet følgende Herrer til at træde ind i Udvalget:

Forlagsboghandler *Asger Fischer*, Ingeniør, Arkitekt *Vilhelm Marstrand*, Bogbindermester *Fr. Müller*, Bogtrykker *C. Volmer Nordlunde*, Repræsentant *Th. Okholm* (De forenede Papirfabrikker), Overlærer *Chr. Petersen*, Fabrikant *Robert W. Peyrath*, Stadsbibliotekar *Carl Thomsen* (Formand).

Udvalget har allerede holdt en Række Møder, og der er nedsat tre Under-

udvalg, for Papir, Typografi og Indbinding. Det ventes, at Udvalget i Løbet af Foraaret 1946 vil kunne slutte sit Arbejde med Præsentation af en Række Prøver til Bogopsætning.

Foreningens Udgivervirksomhed er begrænset til et Hefte af »*Bogvennen*«. Efter Generalforsamlingen i 1944 ønskede Redaktøren, *Ebbe Sadolin*, at fratræde, men man formaaede ham til at redigere dette sidste Hefte i Rækken. Ved Generalforsamlingen i 1945 rettedes en varm Tak til Hr. Sadolin for det udmærkede Arbejde, han har gjort for Foreningens Publikation i over ti Aar.

Indenfor Bestyrelsen har man drøftet »*Bogvennen*«s fremtidige Form og Redaktion. Overvejelserne, der har været forelagt Repræsentantskabet, er mundet ud i, at »*Bogvennen*« skal fortsætte, men som Aarsskrift, idet man har ment, at denne Form er paa Linie med Foreningens bedste Traditioner. Rigsbibliotekar *Svend Dahl* har lovet at ville overtage Redaktionen i hvert Fald for en Periode af to Aar.

I det forløbne Aar havde man haabet og ventet at kunne udsende Professor *Johannes Pedersens* Bog: »*Den arabiske Bog*«. Men de overordentlig mange Vanskeligheder, der taarnede sig op, bl. a. i Form af Materialeangel, skærpede Restriktioner og Tilrettelæggeren, Museumsinspektør *Jørn Rubows* Sygdom, har udskudt Tidspunktet. Man forventer, at Bogen vil kunne udkomme i de første Foraarsmaaneder af 1946.

Foreningens *Mødevirksomhed* har i højere Grad end Aarene forud været præget af Okkupationen. I et enkelt Tilfælde var alle Forberedelser truffet, bl. a. laa Indbydelserne klar til Udsendelse, men Forholdene udviklede sig saaledes, at man maatte opgive Mødet. Grundlovsdagen 1944 indbød man til en Sommerudflugt til Sorø med Besøg paa Akademiet og Foredrag af Kontorchef *H. G. Olrik* og Bibliotekar *Carl Dumreicher*. I Forbindelse med Besøget var der arrangeret en Fællesspisning, hvortil Foreningen ydede et Tilskud til Medlemmerne. Deltagelsen var meget stor, og den Tilfredshed, der udtryktes, ansporer til Gentagelser, naar Trafikforholdene bliver normale. — Den 15. Oktober 1944 afholdtes et Fællesmøde med Dansk Bibliofil-Klub, hvor Landsretssagfører *Mogens Müllertz* talte om »*Er Forlæggere og Forfattere Bibliofiler?*«. Dette Møde affødte en Række Indlæg i Dagspressen og senere i Fagpressen. Da Diskussionen udviklede sig derhen, at Bogproducenterne blev særlig stærkt angrebet, fandt man det rimeligt at give disse, og særlig Forlæggerne, Lejlighed til at udtale sig, og dette skete paa et Møde den 3. December 1944, hvor Forlæggerforeningens Formand, *Emil H. Frimodt* indledede med et Foredrag om »*Forlæggeren og Bogens Udstyr*«. Efter Foredraget udtalte forskellige sagkyndige sig. Baade dette Møde og det foregaaende var stærkt besøgte, og endnu et halvt Aar efter det sidste Møde beskæftigede Fagpressen sig med de rejste Spørgsmaal.

Den sidste Begivenhed var Besøget af svensk Bogkunsts Førstemand, fil. dr. *Akke Kumlien*, der den 23. November 1945 holdt et Foredrag i Polyteknisk Læreanstalts Festsal om »Synspunkter for Undervisning i svensk Bogkunst«. Omtrent 300 Medlemmer var til Stede sammen med de indbudte Gæster fra »Dansk Bibliofil-Klub«, »Tegnerforbundet« og »Den grafiske Højskole«.

Foreningens *raadgivende Virksomhed* har været fortsat, idet Overlærer *Chr. Petersen* for Nyt dansk Litteraturselskab har tilrettelagt Rousseaus Bekendelser, der i den nærmeste Fremtid vil udkomme paa Westermanns Forlag.

I det forløbne Aar har Foreningen faaet udbetalt eller faaet Tilsagn om betydelige *Tilskud* til sit Arbejde. I Lighed med forrige Aar har man modtaget 2000 Kr. i Statstilskud og fra Ny Carlsbergfondet 6400 Kr. til »Den arabiske Bog« og 500 Kr. til det sidst udkomne Hefte af »Bogvennen«.

Af Foreningens *Afdelinger* har *Aarhus-Afdelingen* ligget stille indtil Efteraaret 1945, da en Udstilling af Bernsteen-, Kongstad- og Niels P. Thomsen-Tryk var arrangeret. *Odense-Afdelingen* er i stadig Fremgang og har paa forskellige Maader været virksom. I September 1944 havde denne Afdeling en Udflugt til Karen Brahes Bibliotek med paafølgende kammeratligt Samvær. Senere paa Aaret havde den en Konkurrence om Opsætning af Ambrosius Stubs Digte. Selvom Deltagelsen var begrænset til Odense, var der flere rigtig pæne Forslag. Fra et stedligt Forlag har Afdelingen modtaget 2000 Kr. til en Konkurrence om et Bogemne med dertil hørende Bogomslag; den fandt Sted i Slutningen af 1945.

Aalborg-Afdelingen stiftedes i Januar 1946, efter at der 7. December 1945 var afholdt et Agitationsmøde, hvor Foreningens Repræsentantskabsmedlem, mag. art. *Edward C. J. Wolf* var til Stede og holdt et Foredrag om »Forening for Boghaandværk og den danske Bog«. Til Formand er valgt Overbibliotekar *Otto Esben-Petersen*.

Paa Grundlag af den førnævnte Konkurrence, som Odense-Afdelingen afholdt, er der truffet Aftale med Andelstrykkeriet i Odense om at trykke en Samling af *Ambrosius Stubs Digte*. Trykkeriet har stillet i Udsigt at ville udføre Arbejdet for halv Pris. Der er endnu ikke truffet endelige Aftaler om Redaktion og teknisk Udformning, som Foreningen her vil faa Haand i Hanke med. Saa fremt Situationen paa Papirmarkedet bedres saa betids som forudsat, vil Publikationen blive udsendt til alle Medlemmer i Løbet af 1946. *Danske Bogauktioner 1943—1945* er planlagt til Udsendelse i 1946 under Redaktion af *Volmer Rosenkilde*.

Ophævelsen af den tyske Besættelse har naturligvis betydet en meget stor Lettelse i Foreningens Arbejde. Mange bristede Traade skal nu knyttes, og man vil alvorligt bestrebe sig for, at den gamle Forening maa komme til at indtage en værdig og ærefuld Plads i det kulturelle Genopbygningsarbejde.

JOHAN OLSEN

